

Nhót Gió

Bình nguyên Lộc

Cả bàn ăn đều kinh ngạc. Tạo thả rơi đôi đũa xuống bàn như ngày xưa Lưu Huyền Đức nghe Tào Tháo khen mình anh hùng. Vợ chàng nghẹn ngào vì miếng đồ ăn đang nuốt giữa một xúc động quá mạnh. Mẹ chàng bình tĩnh hơn, ngậm miếng cơm đang nhai, mỉm cười một cách nhẫn nại. Những nét nhăn trên mặt bà chỉ thấy hơi nhăn thêm một chút. Đó là tất cả phản động của một bà cụ đã bao năm đau khổ vì bao đảo lộn của cái xã hội rất xa lạ đối với bà. Thăng Hòa, con Loan, con Mỹ, tuy không hiểu gì cùng hoảng sợ, thôi không cãi nhau nữa. Chúng bỏ trở vào đĩa những món ăn vừa gấp lên, bộ lấm lét như có tội. Cả thầy đều nhìn trừng trừng thằng Kiệt nó đang khó chịu, và, như giận lẫy, nó tỏ một vẻ khiêu khích còn đáng giận thêm. Ruồi mặc sức mà bay vù vù, mà đậu lên các món ăn, trong sự im lặng nặng nề ấy. Hơi nước mặc sức mà đọng chung quanh mấy ly nước đá không ngón tay nào rờ tới ly để xóa những giọt nước trắng mờ đang đơm lổm chổm trên vách pha-lê. Cùng với tim của người quanh bàn, thời ri như ngừng hẳn lại.

Đoạn chót của bữa cơm chiều hôm ấy không kéo dài dai như mọi ngày, và ngoài tiếng chén đũa khua, không còn nghe lời nào khác. Thăng Kiệt nghe mình có lỗi, buông đũa trước hết. Vợ Tạo nhìn theo đũa con trai đầu lòng bước ra khỏi bàn ăn mà quên món tráng miệng nó thích, vẻ mặt nàng thương hại và như sợ sệt đũa con kỳ dị. Bà cụ thỉnh thoảng thờ dài. Tạo thì gương mặt vắng lặng một cách tuyệt vọng, trong khi mấy đũa nhỏ hết lên lên nhìn bà nội, đến nhìn ba, nhìn má.

Cây tầm ngậm nơi môi chàng điên cuồng chuyển động. Nó hơi đủ chiều, xoay đủ hướng, có khi nó nằm yên để người ta đoán thấy chàng đương cắn răng dữ tợn. Khi con nhỏ ở lấy tầm vải phủ bàn đi, chàng đứng dậy buông một câu khiến mẹ, vợ và con chàng đang uống nước ở bàn bên cạnh dừng tách nước nơi môi dưới:

- Thăng này hư, phải trị nó mới được. Bắt đầu mai này nó không có xe máy như tôi đã hứa mua!

Thăng Kiệt đã đi qua buồng bên kia. Thăng Hòa thất vọng trông thấy, vì hôm nay nó mong đợi cái xe máy đó mà tập cỡi, khỏi mượn xe tiệm. Thôi nó hết mong ké nữa rồi.

Vợ Tạo mặt lộ vẻ mừng và bớt lo lắng. Nàng chờ đợi một sự nổ bùng của nỗi tức giận của chồng, chờ đợi hình phạt gì nàng chưa biết, và chính sự chưa biết ấy khiến nàng tiên đoán nó sẽ ghê gớm lắm. À ra chỉ có thế. Thăng Kiệt không được thưởng xe máy theo lời hứa. Nàng nghe nhẹ hẳn người. Hớp từng hớp nước, nàng vừa lắng nghe mùi vị của trà, vừa suy nghĩ. Ai đời một đứa bé mười bốn tuổi đầu, còn là học trò trường trung học mà đã có những ý muốn làm nàng khiếp đảm. Nàng đã có dịp nhận thấy chồng nàng có nhiều tư tưởng táo bạo hơn nàng, nhưng chỉ hơn một tí thôi, nàng ráng theo kịp. Nói đúng ra nàng không ráng hiểu chồng nàng cho mấy, những tư tưởng chồng dầu cao hơn lạ hơn, nàng cũng không bị ngạc nhiên lắm. Nàng có cảm giác như chồng là kẻ đi đường, trước nàng chỉ vài chục thước. Còn cái thằng con trai kỳ dị này thì y như một đứa bé leo thang, đứng trên nóc chót, cao vòi vọi, nàng thấy mà phát ngộp. Nàng nhớ thằng Kiệt thuở còn nhỏ, chưa đi học, thích nghịch và cứng đầu cứng cổ lắm. Bà nội thường tát yêu nó và nói nựng:

- Cái thằng giặc con này, nữa nó lớn, nó phá nhà!

Nàng chỉ mỉm cười, lòng tự ái được vuốt ve. Nhưng bây giờ đây, sự nguy hiểm rõ rệt hơn, gần hơn, nàng thấy lo sợ và sợ hãi đứa con mà nàng không hiểu.

Sau bữa cơm chiều hôm đó, gia đình không quây quần quanh bàn ăn dọn sạch để nói chuyện như mọi khi. Tạo cũng không ra trước căn phố hóng mát như thỉnh thoảng chàng hay làm. Phía trước náo nhiệt lắm, mà chàng thì cần tĩnh trí để suy nghĩ. Chàng mở cửa sau ra ngoài. Nơi đó là một đám đất trống. Năm ngoái có mấy gia đình ở đâu tản cư về ngoại ô này, cất núp sau dãy phố chàng ở mấy cái nhà lá mà chàng không bao giờ đếm thử cho biết số. Chàng ngạc nhiên thấy chuối đã mọc cao quanh mấy nhà lá đó. Mấy tháng trước đây, xóm nhà đó trơ trọi, khô khan lắm, bây giờ nó có vẻ ấm cúng thân mật như ở nhà quê. Có bóng người đi trên đường mòn giữa mấy nhà, có khói lam ôm áp mái đứng chưa kịp thâm đen, có tiếng chó sủa, có tiếng trẻ nô đùa sau bụi đình lăng. Gió chiều lay động những tàu chuối tơ, khiến Tạo nghe vui vui trong lòng, tưởng như mình về quê, đang đứng trước một cảnh trong làng.

Tuy vậy, chàng cũng không quên sự khó chịu nhen nhúm trong lòng chàng từ lúc này khi nhìn thấy sự thay đổi bất ngờ của cảnh vật. Mấy tháng nay chàng yên trí là xóm nhà lá đó xơ rơ lắm. Nay sự sầm uất đã bắt chợt sự yên trí của chàng một cách đột ngột quá. Thật tình chàng cũng sung sướng thấy họ được mát mẻ, vui vậy hơn. Nhưng chàng vẫn khó chịu vì sự yên trí bị quấy rầy. Chàng thờ dài: "*Thì ra cái gì cũng thay đổi hết!*"

Chính lòng chàng đã và đương thay đổi và chàng đau khổ về sự thay đổi bên trong ấy nó đã hành hạ chàng mười mấy năm nay. Tào là một kiến trúc sư nghèo. Mặc dầu vậy, trong những giờ rảnh chàng cũng vẽ cho chàng một kiểu nhà. Biết đâu ngày kia chàng sẽ có nhiều tiền. Chàng làm công việc ấy với tất cả linh hồn và tấm lòng chàng. Chàng say sưa vuốt ve những hình ảnh của khung cảnh tưởng tượng, của một mặt tiền sáng rỡ, nhẹ nhàng. Đó sẽ là giai tác của chàng. Chàng sẽ bắt vật liệu ca hát những điệu thơ thới vui tươi. Chàng vui sống bao năm với những màu sắc những đường nét hiện lên trong trí chàng. Rồi chàng ghi những cái ấy lên giấy, kết hợp chúng nó lại thành một cái gì có thiết, tuy chỉ mới là hình vẽ.

Nhưng một kiểu nhà vừa vẽ xong thì chàng thấy hết thích ngay, tìm tòi một hình dáng khác, những màu sắc khác, thích hợp với lòng chàng lúc bấy giờ. Óc thẩm mỹ chàng biến chuyển vùn vụt, chàng nghe muốn chóng mặt. Tào nghe nơi trí và lòng chàng bao thời đại nghệ thuật đi qua trên đó. Lòng chàng đau khổ vì không định cư một nơi nào hết mặc dầu chàng rất muốn yên thân với một hình thức, một màu sắc nào đó.

- Mẹ, sập hoại!

Tào giật mình, dòm xuống cỏ. Trên khoảng đất hẹp giữa xóm nhà lá và dãy phố chàng ở, một đứa bé chừng năm tuổi đương ngồi chơi gì trên cỏ. Đứa bé ở trần, đứa lưng đen thui lại phía chàng. Nó mặc một cái quần dài đen. Chàng bước sấn lại thì thấy nó đương lay hoay với những cành cây nhỏ và ngắn. Nó cặm trên cát bốn cành cây đầu trên có nạng, rồi gác ngang lên nạng những cành khác. Thì ra nó chơi cất nhà. Khi nó vừa phủ lên cái giàn đó một tấm lá chuối để làm nóc nhà thì gió ở đâu thổi đến. Nóc nhà của nó bay lên, bốn cây cột đều ngã. Thằng nhỏ gương mặt dễ thương này tức giận chưởi thề nũa, nhưng không nản chí, bắt đầu xây dựng lại. Gió lại thổi lên phá hoại công trình của nó. Lần này nó nắm chặt hai tay, bậm môi như muốn đánh ai. Đoạn nghĩ ra điều gì, nó cởi tuột quần ra, mò dưới cỏ tìm gặp hai sợi dây chuối, nó cột túm hai ống quần lại. Nó phành lạng quần đưa trước gió như người lớn phành bao bố hứng gạo và nói:

- Nhốt mày lại coi mày còn phá nũa hết

Gió chun vào thổi phồng quần lên. Hai ống quần bọc no nứt gió, bay nằm ngang trên không trung như hai khúc dồi. Nó vừa muốn túm lưng quần lại để gói gió trong ấy, thì chợt nhận ra rằng ở đâu cũng có gió hết, gió chạy trên người nó đề trôi ra phía sau, gió thổi cát bay, gió lay tàu chuối.

Tào thích quá, nhìn mê cử chỉ đại dột, ngây thơ mà hay hay của đứa bé. Đứa bé đang lính quính vì gió nhiều quá không biết đâu mà hốt cho hết. Một tay nó thả lưng quần, cào gió lại, chơn nó đá như muốn đuổi gió đi. Chỗ đó là một đám đất bị nhà vây chung quanh. Gió cao rơi vào, không lối ra, chạy quanh quần, không có hướng nhứt định. Một cơn gió đổi chiều làm cho cái quần nó ồm xếp ve và bành bạch bay day qua hướng khác. Thằng bé thấy mình thất bại vội bỏ quần xuống đất, giăng tay ra rước gió. Nó hít gió, nó nuốt gió, mặt nó sung sướng trông thấy. Đoạn nó cầm quần lên phành lạng đưa trước chiều gió mới. Lần này nó không có ý nhốt gió nũa mà lại hờn hờ nhìn hai ống quần no như hai khúc dồi. Nó giỡn với gió chớ không ghét gió nũa. Tào mỉm cười nói lầm thầm: *"Thằng nhỏ biết điều quá."*

- Leo ơi!

Đó là tiếng đàn bà kêu sau bụi chuối. Thằng bé dạ một tiếng rồi xách quần dùng dằng chạy vào xóm nhà. Cảnh thằng bé nhốt gió in vào trí Tào một ấn tượng mạnh. Chàng nhìn theo cái lưng đen, lăn cấn chạy vào nhà, ngờ ngẩn như nguồn cảm hứng đang mất đi.

- Thằng nhỏ biết điều quá!

Chàng tự nhắc lại câu đó, và băn khoăn về những lời thằng Kiệt hỏi nãy, giữa bữa ăn.

- Mình có biết điều như thằng bé này không? Những ý nghĩ của con, mình có theo dõi lòng nó được mà ngăn cấm mãi chẳng?

Tào thở dài. Có một khi kia trong đời chàng, Tào là một đứa con hư, một thằng giặc nhỏ. Cha mẹ chàng đã sợ, đã giận những ý tưởng táo bạo của chàng. Và chàng đã có dịp tức mình sao cha mẹ cứ không hiểu mình. Lần lần chàng có ý thức về sự xung đột giữa cha mẹ và chàng. Chàng thuộc về phái cấp tiến nhứt của đám người theo Tây học thì xung đột với ngàn năm tư tưởng Đông Phương là sự thường. Nhưng chàng đã ngỡ cái bước tiến của chàng là cái bước cuối cùng. Thế hệ của chàng và những thế hệ sau không còn đụng chạm nhau nữa. Và cuộc đời sẽ dễ chịu lắm khi lớp người già trước chàng chết hết. Nay thằng con chàng tái diễn lại sự xô xát ngày xưa. Đó là hình ảnh rất trung thành của cảnh gay gắt hồi trước. Chàng đâm ra hoài nghi. Phải chăng lòng và trí người luôn luôn thay đổi và cái văn hóa Tây phương mà chàng hấp thụ được và tưởng là bất di, bất dịch cũng đương biến chuyển mà chàng không dè. Có thể như vậy lắm. Là vì chàng đã luyện con theo óc của chàng, chàng không cổ hủ, mà sự xung đột lại bắt đầu.

Chàng có thể cấm thằng Kiệt bỏ rơi chàng lại sau chẳng? Không! Chàng biết lịch sử nhân loại. Không có một thí dụ nào chứng tỏ rằng người ta có thể ngăn cản tư tưởng được hết. Nó như làn sóng vỡ bờ, lôi cuốn tất cả

mọi chương ngại vật. Và như làn sóng, nó sẽ chết đi nơi bờ bến nào đó, trong khi những làn sóng khác tiếp nhau mà rượt nó. Nó sẽ chết như vậy, và chỉ như vậy thôi. Tạo bùi ngùi thương cha mẹ đã hoài công thắc mắc vì tư tưởng chàng. Cha mẹ chàng, mặc dầu với gia huấn nghiêm khắc, không bao giờ ngăn được chàng có một nhân sinh quan khác hẳn người được. Tạo thở dài: "*Già rồi, ta đã già quá rồi! Cái lớp thằng Kiệt sẽ có những ý nghĩ khác!*" Bỗng chàng hốt hoảng như kẻ bộ hành đi trễ, nhìn người mau chơn đã mất hút đằng xa, xa đến mút tầm con mắt. Nhưng thật tình, từ giờ phút đó, chàng không ghen tỵ nữa với kẻ đi mau, và chỉ bằng khuâng thấy mình bị bỏ rơi lại, bơ vơ trên đoạn đường dài.

Tạo trở vào nhà khi đèn điện bùng sáng.

- Minh soạn tiền lại, mai tôi mua xe máy cho thằng Kiệt.

Vợ Tạo trở mắt nhìn, soi mói. Đề trả lời điệu bộ thăm dò của vợ, chàng nói:

- Nhốt gió vô ích!

Vợ Tạo càng nhìn chồng trừng trừng, không hiểu gì mà lại có nhốt gió. Thằng Hòa thì hoan nghênh bằng đôi mắt sáng rục. Nó vội chạy qua buồng bên để cho anh nó hay tin lành.